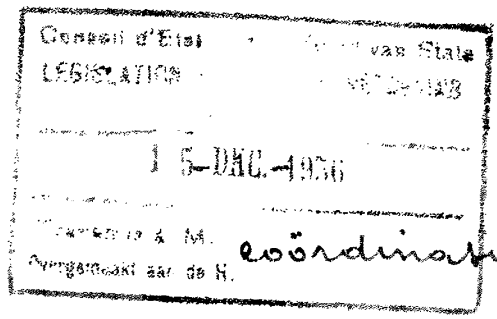
MTL. L.5480/1.

KONINKRIJK BELGIE. ROYAUME DE BELGIQUE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE. AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 5e november 1956 door de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "waarbij de verkiezing van de personeelsafgevaardigden van de comité's voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen wordt ingericht", heeft de 23e november 1956 het volgend advies gegeven :

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre du Travail et de la Prévoyance sociale, le 5 novembre 1956, d'une demande d'avis sur un projet d'arrêté royal "organisant l'élection des délégués du personnel des comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail", a donné le 23 novembre 1956 l'avis suivant :

Het ontwerp strekt tot regeling van de verkiezing van de personeelsafgevaardigden in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen. Deze comités zijn ingesteld door het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, titel V, hoofdstuk II. De desbetreffende bepalingen zullen eerlang worden gewijzigd; over een daartoe strekkend ontwerp heeft de Raad van State op 9 november 1956 zijn advies gegeven (L.5471). Bij het onderzoek van het onderhavig ontwerp werd met deze wijzigingen rekening gehouden.

\+

\+ +

Daar het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming alle bepalingen betreffende de veiligheid en de gezondheid van de werknemers en de salubriteit van de werkplaatsen codificeert, zouden de bepalingen van het ontwerp logischerwijze daarin hun plaats moeten vinden. Indien dit wegens het groot aantal in te lassen artikelen, onder oogpunt van de nummering, tot te grote moeilijkheden aanleiding zou geven, ware het wenselijk de invoeging te doen geschieden ter gelegenheid van de nieuwe uitgaaf van het reglement, die door de Raad van State werd aanbevolen in zijn advies over het ontwerp waarin de decimale indeling der artikelen gedeeltelijk werd aangenomen (zie advies L.5376/1/V van 31 augustus 1956).

\+

\+ +

.../...

De artikelen 1 tot 3 van het ontwerp kunnen onder één hoofdstuk worden ondergebracht, dat als volgt zou luiden :

"Hoofdstuk I. - Voorwaarden van kiesrecht en verkiesbaarheid".

In dit geval zou de nummering der volgende hoofdstukken dienovereenkomstig moeten worden gewijzigd.

\+

\+ +

Artikel 1.

De bepaling volgens welke de werknemer de leeftijd van volle achttien jaar moet hebben bereikt om deel te nemen aan de verkiezing, komt niet overeen met de nieuwe bepaling van artikel 838 van het Algemeen Reglement (zie ontwerp L.5471) : volgens § 1 van dit artikel nemen de jonge werknemers van 14 tot 21 jaar deel aan de verkiezingen voor de afgevaardigden van de meerderjarige werknemers, indien hun aantal in de onderneming minder dan 25 bedraagt; uit het geheel van deze bepaling kan voor het overige worden afgeleid dat het in de bedoeling ligt aan alle werknemers van 14 tot 21 jaar ook het kiesrecht te verlenen, indien hun aantal tenminste 25 bedraagt.

Anderzijds is er ook geen overeenstemming tussen het beperken van het kiesrecht tot de werknemers van meer dan 18 jaar en de bepaling dat de werknemers van 14 tot 21 jaar niet tenminste één jaar in de bedrijfstak waartoe de onderneming behoort, moeten tewerkgesteld zijn (zie eerste lid, 3°).

.../...

Onder voorbehoud van deze opmerkingen wordt volgende lezing voor het artikel voorgesteld :

"Artikel 1.-

On aan de verkiezing van de personeelsafgevaardigden bij het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen deel te nemen, moet de werknemer op de dag van de aanplakking, bepaald bij artikel 12 van dit besluit :

1° de leeftijd van volle ... jaar hebben bereikt;

2° sinds tenminste drie maanden in de onderneming tewerkgesteld zijn;

3° tenminste één jaar in de bedrijfstak waartoe de onderneming behoort, tewerkgesteld zijn geweest; deze voorwaarde geldt niet voor de jonge werknemers van 14 tot minder dan 21 jaar.

Hij moet bovendien, op de datum van de verkiezing, deel uitmaken van het personeel der onderneming".

Artikel 2.

Dit artikel zou beter als volgt worden gesteld:

"Artikel 2.-

Om tot personeelsafgevaardigde bij genoemd comité te kunnen worden verkozen, moet de werknemer op de datum van de verkiezing :

1° de leeftijd van volle 21 jaar hebben bereikt; de afgevaardigden van de jonge werknemers moeten evenwel van 18 tot minder dan 21 jaar oud zijn;

.../...

2° sinds tenminste zes maanden in de onderneming tewerkgesteld zijn;

3° tenminste drie jaar in de bedrijfstak waartoe de onderneming behoort, tewerkgesteld zijn geweest; deze voorwaarde geldt niet voor de jonge werknemers van 18 tot minder dan 21 jaar.

Hij moet daarenboven :

1° indien hij Belg is, in het bezit zijn van de burgerlijke en politieke rechten;

2° indien hij vreemdeling is, een getuigschrift van goed zedelijk gedrag overleggen voor de periode verlopen sinds hij in België is binnengekomen".

Artikel 3.

Volgende tekst wordt voorgesteld :

"Artikel 3.-

Wanneer geen schriftelijk bewijs bestaat, kan het bewijs van kiesrecht en verkiesbaarheid door alle rechtsmiddelen worden geleverd".

Artikel 7.

De Nederlandse tekst van dit artikel dient als volgt te worden gesteld :

"Artikel 7.-

De dag zelf waarop de voorlopige lijsten worden neergelegd, wordt hiervan aan de werknemers kennis gegeven door middel van een bericht, aangeplakt op dezelfde plaats als het in artikel 12 vermelde bericht.

Door dit bericht wordt hun ter kennis gebracht dat zij, binnen vijf dagen na de neerlegging bij het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen of, zo er nog geen bestaat, bij het ondernemingshoofd, alle klachten mogen indienen waartoe de lijsten, hetzij wegens niet-inschrijving of onrechtmatige inschrijving van kiezers, hetzij wegens onnauw-

keurigheden in de bij artikel 5 van dit besluit bepaalde vermeldingen, mochten aanleiding geven".

Artikel 8.

Voor de Nederlandse tekst wordt volgende lezing aanbevolen :

"Artikel 8.-

Binnen drie dagen na het verstrijken van de termijn voor het indienen van klachten doet het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen of, indien er nog geen bestaat, het ondernemingshoofd, bij gemotiveerde beslissing uitspraak over de klachten, na de belanghebbende werknemers te hebben gehoord of behoorlijk geroepen.

Deze beslissing wordt de werknemers ter kennis gebracht door middel van een bericht dat binnen dezelfde termijn van drie dagen op dezelfde plaats als in artikel 7 bedoeld, wordt aangeplakt".

Artikel 9.

Dit artikel zegt niet wie over de klacht uitspraak doet, wanneer de sociale inspecteur er niet in slaagt partijen te verzoenen ; het biedt evenmin aan de belanghebbenden enige waarborg dat het onderzoek volledig en objectief zal zijn.

Om in beide leemten te voorzien, wordt volgende tekst voorgesteld :

.../...

"Artikel 9.-

Binnen drie dagen na de aanplakking van de krachtens artikel 8 genomen beslissing, kunnen de belanghebbende werknemers bij de sociale inspecteur van het gebied waar de onderneming gevestigd is, tegen die beslissing klacht indienen.

Binnen acht dagen na ontvangst van de klacht, roept deze het ondernemingshoofd en de betrokken werknemers op, poogt hij hen te verzoenen en, zo geen vergelijk tot stand komt, doet hij bij gemotiveerde beslissing uitspraak over de klacht.

Zijn beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep en wordt onmiddellijk in een gewone brief ter kennis gebracht van het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen, van het ondernemingshoofd en van de betrokken werknemers".

Artikel 10.

De Nederlandse tekst van dit artikel ware beter als volgt gesteld :

"Artikel 10.-

De kiezerslijsten worden definitief gesloten zes dagen vóór de datum die voor de verkiezing is vastgesteld. Zij mogen de voorlopige lijsten slechts wijzigen betreffende de punten waaromtrent klachten zijn ingediend en overeenkomstig de beslissingen welke over die klachten bij toepassing van de artikelen 8 en 9 van dit besluit zijn genomen".

.../...

Artikel 11.

Dit artikel zou beter geplaatst worden na artikel 4 van het besluit en als volgt worden gesteld:

"Artikel ...

De kiezers worden op afzonderlijke kiezerslijsten ingeschreven, naargelang zij, voor de toepassing van de wetten betreffende het rust- en overlevingspensioen, als arbeiders of als bedienden worden beschouwd. Indien de onderneming minstens vijf en twintig jonge werknemers van 14 tot minder dan 21 jaar telt, worden deze eveneens op een afzonderlijke lijst ingeschreven".

Artikel 12.

Daar het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen, krachtens artikel 831 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, wordt opgericht in de onderneming, moet in het eerste lid de term "exploitatiezetel" door "onderneming" worden vervangen.

Artikel 13.

Voor dit artikel wordt volgende lezing voorgesteld :

"Artikel 13.-

Binnen vijftien dagen na de bij artikel 12 voorgeschreven aanplakking, kunnen de representatieve werknemersorganisaties aan het ondernemingshoofd candidatenlijsten voordragen.

.../...

De lijsten mogen niet meer candidaten bevatten dan er mandaten als werkend en plaatsvervangend lid te begeven zijn.

De arbeiders, bedienden en jonge werknemers, die candidaat zijn, moeten onderscheidenlijk behoren tot de categorie waaraan zij ter verkiezing worden voorgedragen".

Artikel 14.

Luidens dit artikel worden als representatieve werknemersorganisaties die candidatenlijsten aan het ondernemingshoofd kunnen voordragen, beschouwd de werknemersorganisaties die op het nationaal plan interprofessioneel verbonden zijn, ten minste 50.000 leden tellen en per 24 juni 1952 vertegenwoordigd zijn in de Centrale Raad voor het bedrijfsleven en in de Nationale Arbeidsraad.

In zover deze bepaling zich er niet toe beperkt als vereisten voor het representatief karakter van de werknemersorganisaties te stellen hun interprofessioneel verbonden zijn op nationaal plan, een minimum ledenaantal en hun vertegenwoordiging in de Centrale Raad voor het bedrijfsleven en in de Nationale Arbeidsraad, doch bovendien eist dat zij aan dit laatste vereiste moesten voldoen op een reeds tot het verleden behorende datum, doet zij de vraag rijzen of hier artikel 6 van de Grondwet, dat het beginsel der gelijkheid van de Belgen voor de wet huldigt, niet over het hoofd wordt gezien.

.../...

Weliswaar kan men aanvoeren dat al de werknemersorganisaties die aan het aldus gestelde vereiste voldoen op dezelfde wijze worden behandeld; op zichzelf is dit echter niet voldoende om daaruit te kunnen besluiten dat artikel 6 van de Grondwet in het onderhavig geval geëerbiedigd wordt.

Dit zal immers slechts dan het geval zijn wanneer het vereiste niet willekeurig gesteld is, doch integendeel in kennelijk verband staat met het doel dat door de regeling wordt nagestreefd, met andere woorden, wanneer het daaruit vloeiend onderscheid "non propter personam sed propter rem" wordt gemaakt.

Telkens als men onderscheid maakt tussen personen of verenigingen naar gelang zij op een voorbije datum al dan niet aan een bepaald vereiste voldeden, sluit men de mogelijkheid uit dat anderen ooit de rechten waaraan die voorwaarde verbonden is zouden kunnen verwerven en verleent men derhalve die rechten uitsluitend aan personen of verenigingen die reeds gekend of alleszins gekend kunnen zijn.

Al vloeit daaruit niet noodzakelijk voort dat men die personen of verenigingen wil bevoordelen om redenen die geen objectief karakter vertonen en geen verband hebben met het door de regeling nagestreefde doel, dient toch te worden erkend dat alsdan onvermijdelijk de vraag rijst of zulks al dan niet het geval is.

.../...

In het onderhavig geval lijkt de beperking van de erkenning als representatieve werknemersorganisaties tot drie organisaties, met uitsluiting van alle andere organisaties die naderhand aan de drie gestelde vereisten zouden voldoen en zodoende de nodig geachte waarborgen zouden bieden, niet te kunnen worden verantwoord door objectieve, met het door de regeling nagestreefde doel verband houdende overwegingen en kan zij dan ook bezwaarlijk worden beschouwd als zijnde in overeenstemming met artikel 6 van de Grondwet.

De woorden "per 24 juni 1952" zouden derhalve best uit artikel 14 weggelaten worden.

Artikel 15.

Het ontwerp bepaalt niet hoe de nummers worden toegekend aan de organisaties die geen gemeenschappelijk nummer hebben aangevraagd of bekomen. In deze leemte kan worden voorzien door na artikel 15, een artikel in te voegen dat een gelijkaardige regeling invoert als die welke het besluit van de Regent van 13 juli 1949, artikel 5 bis, ingelast bij koninklijk besluit van 9 oktober 1954, voor de verkiezingen van de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden voorschrijft.

.../...

Artikel 18.

In de Nederlandse tekst van het eerste lid van dit artikel leze men: "de bij dit besluit gevoegde modellen".

Artikel 19.

In het tweede lid zijn de woorden "arbeiders en bedienden" overbodig.

Artikel 20.

Het eerste lid moet als volgt worden gelezen :

"Zijn er afzonderlijke kiescolleges, dan kiezen de arbeiders, de bedienden en de jonge werknemers in afzonderlijke bureaus. Het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen, of, indien er nog geen is, het ondernemingshoofd kan voor elk kiescollege verscheidene bureaus samenstellen".

Artikel 21.

Voor dit artikel wordt de volgende lezing aanbevolen :

"Artikel 21.-

Vijf dagen vóór de verkiezing wijzen de representatieve werknemersorganisaties voor elk kiesbureau onder de werknemers een getuige en een plaatsvervangend getuige aan om de kiesverrichtingen bij te wonen; zij brengen de getuigen van hun aanwijzing op de hoogte.

.../...

De getuigen hebben het recht de in de artikelen 30 en 34 genoemde omslagen te verzegelen en hun opmerkingen in het proces-verbaal van de verkiezing te doen opnemen".

Artikel 29.

Volgens het zevende lid is de voorzitter, die aan de kiezer de stembrief ontneemt, er slechts toe gehouden hem er een andere te geven, indien hij de wens er toe uitdrukt. Deze bepaling is niet verenigbaar met artikel 24, volgens hetwelk de stemming verplicht is; zij doet de kiezer zelfs een middel aan de hand om aan zijn kiesplicht te ontsnappen. Het kieswetboek en de gemeentekieswet leggen aan de voorzitter de verplichting op een nieuwe brief te geven, indien hij een ontplooide stembrief heeft moeten ontnemen (kieswetboek, artikel 143, gemeentekieswet, artikel 39).

\+

\+ \+

Duidelijkheidshalve ware het wenselijk de bepalingen van artikel 29 in drie afzonderlijke paragrafen onder te brengen : de eerste kan het eerste tot het vijfde lid bevatten, de tweede het zesde tot het achtste lid en de derde de laatste vier leden.

Artikel 30.

De Nederlandse tekst van het vierde lid leze men als volgt :

"Wanneer de kiesverrichtingen verscheidene dagen duren, neemt de voorzitter van het bureau alle maatregelen die nodig zijn voor de bewaring van de stembussen, de stembrieven en de stukken betreffende de kiesverrichtingen. Hierbij neemt hij de onderrichtingen in acht, die hem door de sociale inspecteur van het gebied kunnen worden gegeven".

.../...

Artikel 32.

Voor dit artikel wordt volgende Nederlandse tekst voorgesteld :

"Artikel 32.-

Ongeldig zijn :

1° andere stembrieven dan die welke aan de kiezer bij de stemming zijn overhandigd;

2° de stembrieven waarop meer dan één stem bovenaan op een lijst is uitgebracht;

3° de stembrieven die meer naamstemmen bevatten dan er mandaten als werkend lid te begeven zijn;

4° de stembrieven waarop de kiezer een stem bovenaan op een lijst en tevens een of meer stemmen ten gunste van een of meer candidaten van een of meer andere lijsten heeft uitgebracht;

5° (tekst van het ontwerp);

6° de stembrieven waarop geen stem is uitgebracht".

Artikel 36.

De laatste volzin van het laatste lid worde als volgt gelezen :

"Bij staking van de kiescijfers, wordt het mandaat toegekend aan de lijst waarop staat degene van de in aanmerking komende candidaten die de meeste naamstemmen heeft verkregen of, in de tweede plaats, die het langst in de onderneming werkt".

.../...

Artikel 42.

In tegenstelling met hetgeen artikel 21 van de wet van 20 september 1948 bepaalt voor de afgevaardigden in de ondernemingsraad, neemt het mandaat in het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen geen einde wanneer de afgevaardigde niet meer behoort tot de groep arbeiders of bedienden waarvan hij de gekozene is.

Volgens de gemachtigde ambtenaren werd deze bepaling in het ontwerp niet opgenomen, omdat zij tot gevolg zou hebben dat het mandaat van de afgevaardigden der jonge werknemers een einde zou nemen wanneer deze 21 jaar worden.

Het ontwerp verhindert dit nochtans niet, daar een lid dat niet meer aan de voorwaarden van verkiesbaarheid voldoet, door een plaatsvervangend lid wordt vervangen. Om het beoogde doel te bereiken, moet uitdrukkelijk worden bepaald dat de afgevaardigden van de jonge werknemers ook nadat zij 21 jaar geworden zijn in functie blijven.

Voor het tweede en derde lid van artikel 42 wordt volgende lezing voorgesteld:

"Het mandaat van de afgevaardigde eindigt :

1° door overlijden of vrijwillig ontslag;

2° wanneer hij niet meer behoort tot het personeel van de onderneming, tot de organisatie die hem heeft voorgedragen of tot de groep arbeiders of bedienden waarvan hij de gekozene is;

.../...

3° wanneer hij niet meer voldoet aan de voorwaarden van verkiesbaarheid; de afgevaardigde van de jonge werknemers, die 21 jaar oud wordt, blijft evenwel in functie totdat de termijn van zijn mandaat is verstreken.

Het plaatsvervangende lid, dat overeenkomstig artikel 40 zitting heeft ter vervanging van een lid wiens mandaat een einde heeft genomen, voltooit het mandaat van zijn voorganger".

Artikel 43.

Het eerste lid van dit artikel stelle men als volgt :

"Onverminderd de plichten van de officieren van gerechtelijke politie zorgen de sociale inspecteurs voor de toepassing van dit besluit".

Artikel 44.

Deze bepaling geeft aanleiding tot dezelfde opmerkingen als artikel 9.

Navolgende tekst verdient aanbeveling :

"Artikel 44.-

Iedere betrokken persoon en iedere betrokken organisatie kan, bij ter post aangetekende brief, bij de sociale inspecteur van het gebied bezwaar indienen tegen de verkiezing binnen acht dagen na de aanplakking van de uitslagen van de stemming.

.../...

Deze doet bij gemotiveerde beslissing uitspraak binnen zestig dagen, na de betrokken persoon of de betrokken organisatie te hebben gehoord of behoorlijk geroepen. Hij kan het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen of, indien er nog geen is, het ondernemingshoofd verzoeken hem de processen-verbaal en de stembrieven mede te delen.

De beslissing wordt ter kennis gebracht van het ondernemingshoofd, ieder der gekozenen en der plaatsvervangers, alsmede van degene die bezwaar heeft ingediend.

Wanneer de verkiezing ongeldig wordt verklaard, wordt de beslissing aan het ondernemingshoofd bij ter post aangetekende brief onmiddellijk betekend en worden, binnen twee maanden na de betekening, nieuwe verkiezingen gehouden".

\+

\+ \+

Voor het overige dienen omtrent de Nederlandse tekst van het ontwerp nog volgende opmerkingen te worden gemaakt :

1° in plaats van "bedoeld in" schrijve men in de artikelen 6 en 17 "voorgeschreven bij", en in artikel 45 "omschreven in";

2° de woorden "jonge arbeiders" moeten worden vervangen door "jonge werknemers" (artikelen 15, 16, 29, 30);

3° "sociaal-inspecteur" schrijve men "sociale inspecteur" (artikelen 20, 26, 34, 39);

4° het meervoud van "comité" en "bureau" is "comités" (titel) en "bureaus" (hoofdstuk VI, artikelen 20, 22, 25, 26);

.../...

5° het woord "meerdere" vervange men door "meer" (artikelen 33, 40);

6° in artikel 12, derde lid, vervange men de woorden "valt ... ten laste van" door "rust ... op";

7° in artikel 15, vierde lid, vervange men de woorden "deze bewerking bijwonen" door de woorden "hierbij aanwezig zijn";

8° de laatste zin van het voorlaatste lid van artikel 20 leze men : "is er nog geen comité, dan wijst de voorzitter hen zelf aan";

9° in artikel 30, derde lid, moet het woord "indien" door het woord "en" worden vervangen;

10° in artikel 35 worde in het eerste lid het woord "werkelijk" door "werkende" vervangen; het derde lid schrijve men als volgt : "De verkiezing geschiedt in een enkele stemming"; in het laatste lid late men het woord "der" weg na "getal";

11° in artikel 41 moeten de woorden "zetel (s) in te nemen, duidt de betrokken representatieve organisatie één of meerdere" worden vervangen door "zetel of zetels in te nemen, wijst de betrokken representatieve organisatie één of meer".

Le projet tend à fixer les modalités de l'élection des délégués du personnel aux comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail. Ces comités ont été institués par le Règlement général pour la protection du travail, titre V, chapitre II. Les dispositions relatives à ces comités seront incessamment modifiées; le 9 novembre 1956, le Conseil d'Etat a en effet donné sous le n° L. 5471, son avis sur un projet ayant cet objet. Pour l'examen du présent projet, il a été tenu compte des modifications ainsi envisagées.

\+

\+ +

Toutes les dispositions relatives à la sécurité et à la santé des travailleurs, ainsi qu'à la salubrité des lieux de travail se trouvant codifiées dans le Règlement général pour la protection du travail, les dispositions du projet devraient logiquement avoir leur place dans ce règlement. Si cette insertion devait s'avérer par trop difficile, en raison du grand nombre d'articles que comporte le projet et de l'adaptation de la numérotation qu'elle nécessiterait, il serait opportun de la réaliser à l'occasion de la nouvelle publication du règlement, suggérée par le Conseil d'Etat dans son avis sur le projet qui a partiellement adopté la classification décimale des articles (voir avis L. 5376/1/V du 31 août 1956).

\+

\+ +

.../...

Les trois premiers articles du projet pourraient être avantageusement groupés sous un même chapitre portant l'intitulé :
"Chapitre Ier. - Conditions d'électorat et d'éligibilité".

Si cette suggestion est adoptée, la numérotation des chapitres subséquents devra être modifiée en conséquence.

\+

\+ \+

Article 1er.

Cette disposition, en tant qu'elle dispose que pour participer à l'élection, le travailleur doit avoir atteint l'âge de 18 ans accomplis, ne se concilie pas avec le nouvel article 838 du Règlement général (voir projet L. 5471), qui prévoit en son paragraphe 1er que les jeunes travailleurs de 14 à 21 ans participent aux élections des délégués des travailleurs majeurs, si l'entreprise compte moins de 25 travailleurs mineurs d'âge; de l'ensemble de l'article il est, du reste, permis d'inférer que le Gouvernement entend aussi attribuer le droit d'électorat à tous les travailleurs de 14 à 21 ans s'ils sont au nombre de 25 au moins.

D'autre part, il y a contradiction entre le fait de limiter l'électorat aux travailleurs âgés de plus de 18 ans et celui de disposer que les travailleurs de 14 à 21 ans ne doivent pas avoir été occupés pendant un an au moins dans la branche d'activité dont relève l'entreprise (voir alinéa 1er, 3°).

.../...

Sous réserve de ces observations, le Conseil d'Etat propose de rédiger l'article ainsi qu'il suit :

"Article 1er.-

Pour participer à l'élection des délégués du personnel au comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, le travailleur doit, à la date de l'affichage prévu à l'article 12 du présent arrêté :

1° avoir atteint l'âge de ... ans accomplis;

2° être occupé depuis trois mois au moins dans l'entreprise;

3° avoir été occupé pendant un an au moins dans la branche d'activité dont relève l'entreprise; cette condition n'est pas requise pour les jeunes travailleurs de 14 à moins de 21 ans.

Il doit, en outre, faire partie du personnel de l'entreprise à la date de l'élection".

Article 2.

Cette disposition gagnerait à être rédigée comme suit :

"Article 2.-

Pour être éligible comme délégué du personnel au susdit comité, le travailleur doit à la date de l'élection :

.../...

1° avoir atteint l'âge de 21 ans accomplis; toutefois les représentants des jeunes travailleurs doivent être âgés de 18 ans à moins de 21 ans;

2° être occupé depuis six mois au moins dans l'entreprise;

3° avoir été occupé pendant trois ans au moins dans la branche d'activité dont relève l'entreprise; cette condition n'est pas requise pour les jeunes travailleurs de 18 à moins de 21 ans.

Il doit, en outre :

1° s'il est Belge, jouir des droits civils et politiques;

2° s'il est étranger, fournir un certificat de bonnes vie et moeurs se rapportant à la période écoulée depuis son entrée en Belgique".

Article 3.

Le Conseil d'Etat propose de rédiger cet article ainsi qu'il suit :

"Article 3.-

A défaut de preuve écrite, la preuve de l'électorat et de l'éligibilité peut être faite par toutes voies de droit".

.../...

Article 7.

Le Conseil d'Etat propose de rédiger la version néerlandaise de cet article ainsi qu'il suit :

"Artikel 7.-

De dag zelf waarop de voorlopige lijsten worden neergelegd, wordt hiervan aan de werknemers kennis gegeven door middel van een bericht, aangeplakt op dezelfde plaats als het in artikel 12 vermelde bericht.

Door dit bericht wordt hun ter kennis gebracht dat zij, binnen vijf dagen na de neerlegging bij het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen of, zo er nog geen bestaat, bij het ondernemingshoofd,alle klachten mogen indienen waartoe de lijsten, hetzij wegens niet-inschrijving of onrechtmatige inschrijving van kiezers, hetzij wegens onnauwkeurigheden in de bij artikel 5 van dit besluit bepaalde vermeldingen,mochten aanleiding geven".

Article 8.-

Le Conseil d'Etat propose de rédiger la version néerlandaise de cet article ainsi qu'il suit :

"Artikel 8.-

Binnen drie dagen na het verstrijken van de termijn voor het indienen van klachten doet het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen of, indien er nog geen bestaat, het ondernemingshoofd,bij gemotiveerde beslissing uitspraak over de klachten, na de belanghebbende werknemers te hebben gehoord of behoorlijk geroepen.

.../...

Deze beslissing wordt de werknemers ter kennis gebracht door middel van een bericht dat binnen dezelfde termijn van drie dagen op dezelfde plaats als in artikel 7 bedoeld, wordt aangeplakt".

Article 9.

Cette disposition ne désigne pas l'autorité appelée à statuer sur la réclamation lorsque l'inspecteur social ne réussit pas à concilier les parties; elle n'offre pas davantage aux intéressés la moindre garantie que l'instruction sera complète et objective.

Pour pallier cette double lacune, le texte suivant est proposé :

"Article 9.-

Dans les trois jours de l'affichage de la décision prise en vertu de l'article 8, les travailleurs intéressés peuvent introduire une réclamation contre cette décision auprès de l'inspecteur social dans le ressort duquel l'entreprise est située.

Dans les huit jours de la réception de la réclamation, celui-ci convoque le chef d'entreprise et les travailleurs intéressés, tente de les concilier et, si aucun accord n'intervient, il statue sur la réclamation par décision motivée.

.../...

La décision de l'inspecteur social n'est pas susceptible d'appel; il en est immédiatement donné connaissance par lettre ordinaire au comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, au chef d'entreprise et aux travailleurs intéressés".

Article 10.

Le Conseil d'Etat propose de rédiger la version néerlandaise de cet article ainsi qu'il suit :

"Artikel 10.-

De kiezerslijsten worden definitief gesloten zes dagen vóór de datum die voor de verkiezing is vastgesteld. Zij mogen de voorlopige lijsten slechts wijzigen betreffende de punten waaromtrent klachten zijn ingediend en overeenkomstig de beslissingen welke over die klachten bij toepassing van de artikelen 8 en 9 van dit besluit zijn genomen".

Article 11.

Cet article, qui devrait venir à la suite de l'article 4, gagnerait à être ainsi rédigé :

"Article ...

Les électeurs sont inscrits sur des listes électorales distinctes, selon qu'ils sont considérés comme ouvriers ou comme employés pour l'application des lois relatives à la pension de retraite et de survie. Si l'entreprise compte au moins 25 jeunes travailleurs de 14 à moins de 21 ans, ceux-ci sont également inscrits sur une liste distincte".

.../...

Article 12.

Le comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail étant institué d'après l'article 831 du Règlement général pour la protection du travail dans "l'entreprise", il importe de remplacer par "entreprise" les mots "siège d'exploitation" figurant au 1er alinéa.

Article 13.

Le Conseil d'Etat propose de rédiger cet article ainsi qu'il suit :

"Article 13.-

Dans les quinze jours à dater de l'affichage prescrit par l'article 12, les organisations représentatives des travailleurs peuvent présenter des listes de candidats au chef d'entreprise.

Les listes ne peuvent comporter plus de candidats qu'il n'y a de mandats de membre effectif et suppléant à conférer.

Les candidats ouvriers, employés ou jeunes travailleurs doivent appartenir à la catégorie aux suffrages de laquelle ils sont présentés".

.../...

Article 14.

Cet article considère comme organisations représentatives des travailleurs qualifiées pour présenter des listes de candidats au chef d'entreprise, les organisations interprofessionnelles, fédérées sur le plan national, comptant au moins 50.000 membres et représentées au Conseil central de l'économie et au Conseil national du travail à la date du 24 juin 1952.

Dans la mesure où cette disposition ne se borne pas à fixer, comme critères du caractère représentatif des organisations des travailleurs, qu'elles soient interprofessionnelles fédérées sur le plan national, qu'elles comptent un nombre minimum de membres et qu'elles soient représentées au Conseil central de l'économie et au Conseil national du travail, mais exige en outre qu'elles aient répondu à ce dernier critère à une date située dans le passé, l'on peut se demander si elle est conforme à l'article 6 de la Constitution, qui consacre le principe de l'égalité des Belges devant la loi.

Certes pourra-t-on prétendre que les organisations des travailleurs qui satisfont à la condition ainsi arrêtée, sont traitées sur un pied d'égalité, mais cette circonstance ne suffit pas en soi pour en conclure que l'article 6 de la Constitution se trouve respecté en l'espèce.

Il n'en sera d'ailleurs ainsi que si la condition n'est pas posée arbitrairement mais, au contraire, en relation évidente avec le but poursuivi par la réglementation, en d'autres termes, si la distinction qui en découle est faite "non propter personam sed propter rem".

.../...

Etablir une distinction entre personnes ou organisations suivant qu'elles remplissaient ou non une condition déterminée à une date du passé, revient à exclure à jamais la possibilité pour d'autres personnes ou organisations d'acquérir les droits qui s'attachent à l'accomplissement de cette condition et à ne conférer ces droits qu'aux seules personnes ou organisations déjà connues ou à tout le moins susceptibles de l'être.

Même si cela n'implique pas nécessairement l'intention de favoriser les personnes ou organisations en question pour des raisons qui ne présentent aucun caractère objectif et qui sont étrangères au but poursuivi par la réglementation, encore faut-il admettre que la question se pose de savoir si tel est bien le cas.

En l'espèce, il ne semble pas possible de justifier par des considérations objectives et en relation avec le but poursuivi par la réglementation, la limitation de la reconnaissance en qualité d'organisations représentatives des travailleurs à trois organisations, à l'exclusion de toutes autres susceptibles de remplir ultérieurement les trois conditions imposées et, par voie de conséquence, d'offrir les garanties jugées indispensables; cette limitation ne pourrait donc que difficilement être considérée comme étant conforme à l'article 6 de la Constitution.

Il serait dès lors préférable de supprimer à l'article 14, les mots "à la date du 24 juin 1952".

.../...

Article 15.

Le projet est muet sur le point de savoir comment les numéros seront attribués aux organisations qui n'auront pas sollicité ou obtenu un numéro d'ordre commun. Cette lacune pourrait être comblée par l'insertion, à la suite de l'article 15, d'une disposition instituant une procédure analogue à celle que l'arrêté du Régent du 13 juillet 1949 prévoit en son article 5 bis, inséré par l'arrêté royal du 9 octobre 1954, pour l'élection des délégués du personnel aux conseils d'entreprise .

Article 18.

Dans la version néerlandaise de l'alinéa 1er de cet article, il convient d'écrire "de bij het besluit gevoegde modellen".

Article 19.

A l'alinéa 2 les mots "ouvriers et employés" sont superflus.

Article 20.

L'alinéa 1er devrait être rédigé comme suit :

"S'il existe des collèges électoraux distincts, les ouvriers, les employés et les jeunes travailleurs votent dans des bureaux distincts. Le comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, ou, s'il n'en existe pas encore, le chef d'entreprise, peut créer plusieurs bureaux pour chaque collège électoral".

.../...

Article 21.

Le Conseil d'Etat propose de rédiger cet article ainsi qu'il suit :

"Article 21.-

Cinq jours avant l'élection, les organisations représentatives dès travailleurs désignent parmi les travailleurs, afin d'assister aux opérations électorales, un témoin et un témoin suppléant pour chaque bureau de vote; elles informent les témoins de leur désignation.

Les témoins ont le droit de cacheter les enveloppes indiquées aux articles 30 et 34 et de faire insérer leurs observations dans le procès-verbal de l'élection".

Article 29.

D'après l'alinéa 7, le président qui reprend le bulletin de vote à un électeur, ne doit lui en remettre un autre que si l'intéressé en exprime le désir. Cette disposition est inconciliable avec l'article 24, aux termes duquel le vote est obligatoire; elle va même jusqu'à procurer à l'électeur le moyen de se soustraire à son obligation de voter. Le code électoral ét la loi électorale communale imposent au président l'obligation de remettre un nouveau bulletin s'il a dû reprendre un bulletin déplié (Code électoral, article 143, loi électorale communale, article 39).

\+

\+ \+

.../...

Par souci de clarté, il conviendrait de grouper les dispositions de l'article 29 en trois paragraphes distincts, le premier comprenant les cinq premiers alinéas, le deuxième les alinéas 6 à 8 et le troisième les quatre derniers alinéas.

Article 30.

La version néerlandaise de l'alinéa 4 de cet article serait mieux rédigé ainsi qu'il suit :

"Wanneer de kiesverrichtingen verscheidene dagen duren, neemt de voorzitter van het bureau alle maatregelen die nodig zijn voor de bewaring van de stembussen, de stembrieven en de stukken betreffende de kiesverrichtingen. Hierbij neemt hij de onderrichtingen in acht, die hem door de sociale inspecteur van het gebied kunnen worden gegeven".

Article 32.

Le Conseil d'Etat propose, pour la version néerlandaise de cet article, le texte ci-après :

"Artikel 32.-

Ongeldig zijn :

1° andere stembrieven dan die welke aan de kiezer bij de stemming zijn overhandigd;

2° de stembrieven waarop meer dan één stem bovenaan op een lijst is uitgebracht;

3° de stembrieven die meer naamstemmen bevatten dan er mandaten als werkend lid te begeven zijn;

.../...

4° de stembrieven waarop de kiezer een stem bovenaan op een lijst en tevens een of meer stemmen ten gunste van een of meer candidaten van een of meer andere lijsten heeft uitgebracht;

5° (tekst van het ontwerp);

6° de stembrieven waarop geen stem is uitgebracht".

Dans la version française, il convient d'écrire au 3°, "... plus de votes nominatifs qu'il n'y a ..." et au 4° "... l'électeur a exprimé en même temps ...".

Article 36.

La dernière phrase du dernier alinéa devrait être rédigée comme suit :

"En cas de parité des chiffres électoraux, le mandat est attribué à la liste sur laquelle figure celui des candidats qui a obtenu le plus de suffrages nominatifs, ou, subsidiairement, le plus ancien dans l'entreprise".

Article 42.

A l'encontre de ce que l'article 21 de la loi du 20 septembre 1948 dispose au sujet du mandat des délégués aux conseils d'entreprise, le mandat de délégué au comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, ne prend pas fin lorsque le délégué n'appartient plus au groupe des ouvriers ou des employés dont il est l'élu.

.../...

D'après le fonctionnaire délégué, cette disposition n'a pas été reprise dans le projet parce qu'elle aurait pour effet de mettre fin au mandat des délégués des jeunes travailleurs lorsqu'ils atteignent l'âge de 21 ans.

Cette possibilité n'en subsiste pas moins dans le système du projet, puisqu'un membre qui ne satisfait plus aux conditions d'éligibilité, est remplacé par son suppléant. Pour réaliser les intentions du Gouvernement, il y a lieu de prévoir expressément que les délégués des jeunes travailleurs poursuivent leur mandat, même après avoir atteint l'âge de 21 ans.

Le Conseil d'Etat propose de rédiger les alinéas 2 et 3 ainsi qu'il suit :

"Le mandat du délégué prend fin :

1° par le décès ou la démission volontaire de celui-ci;

2° lorsque l'intéressé cesse d'appartenir au personnel de l'entreprise, à l'organisation qui l'a proposé ou au groupe des ouvriers ou des employés dont il est l'élu;

3° lorsque l'intéressé ne réunit plus les conditions d'éligibilité; le délégué des jeunes travailleurs qui atteint l'âge de 21 ans, poursuit son mandat jusqu'à l'expiration de la durée de celui-ci."

Le membre suppléant qui, conformément à l'article 40, siège en remplacement d'un membre dont le mandat est venu à expiration, achève le mandat de son prédécesseur.

.../...

Article 43.

Il convient de rédiger l'alinéa 1er de cet article ainsi qu'il suit :

"Sans préjudice des devoirs qui incombent aux officiers de la police judiciaire, les inspecteurs sociaux veillent à l'exécution du présent arrêté".

Article 44.

Cette disposition appelle les mêmes remarques que l'article 9.

Le Conseil d'Etat propose le texte suivant :

"Article 44.-

Toute personne et toute organisation intéressée peut, dans les huit jours qui suivent l'affichage des résultats du vote, adresser une réclamation contre l'élection à l'inspecteur social du ressort, par lettre recommandée à la poste.

Celui-ci statue dans les soixante jours par décision motivée, après avoir entendu ou dûment appelé la personne ou l'organisation intéressée. Il peut requérir du comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, ou, s'il n'en existe pas encore, du chef d'entreprise, la communication des procès-verbaux et des bulletins de vote.

.../...

La décision est portée à la connaissance du chef d'entreprise, de chacun des membres effectifs et suppléants, ainsi que de la personne qui a introduit la réclamation.

Si l'élection est invalidée, la décision est immédiatement portée à la connaissance du chef d'entreprise par lettre recommandée à la poste et il est procédé à une nouvelle élection dans les deux mois de la notification".

\+

\+ \+

Pour le surplus, la version néerlandaise du projet appelle un certain nombre de remarques qui figurent à la fin du texte néerlandais du présent avis.

De kamer was samengesteld uit
La chambre était composée de

de Heren : J.SUETENS, eerste-voorzitter,
Messieurs: premier président,

D.DECLEIRE, raadsheren van State,
K.MEES, conseillers d'Etat,

F.VAN GOETHEM, bijzitters van de afdeling wetgeving,
G.VAN HECKE, assesseurs de la section de législation,

J.CYPRES, adjunct-griffier, griffier.
greffier adjoint, greffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H.D.DECLEIRE. Het verslag werd uitgebracht door de H.H.LENAERTS, substituut.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M.D.DECLEIRE. Le rapport a été présenté par M.H.LENAERTS, substitut.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

(get.) J.CYPRES.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

(get.) J.SUETENS.